

הלכות שבת סימן שסג

שעור קורה להיות נחשבים בקורה, אם אינם גבוהים מתלמי המבוי שלשה ואין בנטיתן שלשה (פו) קשרה, שאנו רואים קאלו הם על פתלי המבוי וקאלו הקורה נוגעת במבוי, ואם יש בגבנתן או בנטיתן שלשה (פו) פסולה: כו הא דמבוי נטר בלחי או קורה, דוקא (פה) לשאינו נמוך פחות מעשרה טפחים (פט) *מנחמים, ואלא יהא רחבו (צ) יותר מעשר אמות (צא) מצמצמות, לשיחא (צב) ארכו ארבע אמות מנחות או יותר, אבל אם חסר אחד מפל אלו אין לו תקנה (צג) *אלא בצורת פתח. ודאם היה ניה בגבה תללו יותר מעשרים אמה מצמצמות (צד) *אינו נטר בקורה, *אבל נטר הוא *בלחי, ואם רוצה להכשירו בקורה, צריך שיעשה בה ציור וציור (פרוש, ציור אחד בפתח מן הציור) או על שמי קורה, שעל ידי כך הפל מסתכלים בה. ואם היה גבוה יותר מעשרים ונהה בגן תחת הקורה (צו) למעטו מעשרים, די (צז) *בגנן רחב

באור הלכה

מבחינו למבוי ופסול. וכנ"ל בסעיף יד: * מנחמים. עין במשנה ברע"ה דאזלינן לחקרא, ואף הוה מלתא דרפנן ותנה לנו למילי בספקו לקלא, מקל מקום לא מקרי טפח, דקיי מוסח מסור דרע"ה (תרו"ש) 78, אך אם נצטרף לזה עוד טפח אפשר דיש להקל (פמ"ג). ולפלא שלא הפירד האחרונים ככל דברי הרשב"א בעבודת הקדש דנעשו לענין מבוי מודין פסוד מצמצמות, עין שם: * אלא בצורת הפתח. הנה קאלה דזה הביא דבר החפ"ז יותר מעשר מנהי בשעושה פס ארבעה או שני פסין של משהויין כמו קוצר. והביא מקור לזה מהרשב"א, ועין בבית מאיר שסמה על זה, והא גם בחצר גופא לא מהני זה כשתחתו יותר מעשר, כמבאר לעיל בסעיף ב, וגם בעבודת הקדש גופא כחב"ב, ועל כרחוק דמה שכתב בשער א אות ד: הנה המבוי חסר מכל אלה וכו' אלא כפי ארבעה וכו', אינו קאי על רחב יותר מעשר: * אינו נטר בקורה. הנה אפלי רחב ארבעה, ואם רחב ארבעה ובריא לקבל מצויקה, מותר, ולא משום חפ"ז, אלא שפי התורה יוד וטוחם כל שאין פתח המבוי יותר מעשר (78). עוד נראה, שאם היתה רחבה שבעה אף-על-פי שאינה ברואה קשרה, שכל שרוקה שבעה הדין שולטת בו (בעבודת הקדש, והוכח באילה רפה. והנה בפרי מגדים רצה להביא מה שכתבתי ל'ארכה', ופלא הוא, דארכה לא מהני, כמו שכתב בר"ש דבריו, וסבת הנהגה, שהיה קשה לו מאי צריכתא לשבעה, אמנם כעת אשר זכינו לשבט לאיר חודשי רשב"א על ערובין, שם כתב בדין ג טעם נכון על זה, עין שם). ודע עוד, דמה שאמר אינו נטר בקורה, הנה אם רוצה להניחו למעלה על הכתלים כפי הנגלה, דנמצאת הקורה למעלה מעשרים, אבל אם רוצה להניחו בתל המבוי יש לו תקנה גם בקורה, שיענין יתרום בשני כתלי המבוי למטה מעשרים מזה ומזה ויניח עליהם הקורה, ומה שכתב בסעיף יד וצריך שיהינה על פתלי המבוי, קא לאפוקי שלא יהינה מבחין, וכדמסיים שם, אבל אין צריך שהינה על הכתלים דוקא, וכן מוכח בר"ש ערובין ב'רש"א דהוה עבודת הקדש והרשב"א שם [ואף הפרש שם עוד, דמעט פולח מה שאמר בפניא דף ד עמוד ב דימעט החל עלינו הגבחה הקרקע, אבל גם היא מודה ד'מעט' פולח גם השפלת הקורה כפרוש רש"י שם, עין שם]. בלם רחביו דכול להשפיל הקורה שניה מנה ממעלה על גבה כהל המבוי שנה למעלה מעשרים ולהניחו בתל המבוי בתוך עשרים: * אבל נטר הוא וכו'. וכל שכן דנטר בצורת הפתח, ואפלו אם נטר מוכח הפתח גם רחב יותר (מ"י) דלחי לא מהני לזה, צורת הפתח מהני (תרו"ש) בשם הרוספתות): * בלחי. ובספר בית מאיר מקפקק מאד על דין זה, ונעשו כשטחיית לשאק דהמבוי והטור, דכשם שקורה לא מהני לזה הוא הדין דלחי לא מהני, עין שם טעמו: * בגנן רחב טפח. עין במשנה ברורה הוה שד"ח עפר, בן פסב סגן אברהם, והוא פסי מה שהסיים בבית יוסף, עין שם, ופשוט שראינו מהפך דמחיי למעטו בעפר, ולעניינת דעתו אין ראיה מן רחבת

משנה ברורה

במה שהקורה עצמה קצרה, דהלא הנמדות עצמן נחשבת בקורה: (פו) קשרה וכו'. דבמה שאין גבוהים הנמדות מתלמי המבוי שלשה טפחים אפרין 'חבט רמי', והינו פאלי הקורה נחשב ונשפל אצל הכתלים, ואף שעדן קצר היא - פינן שאין בנטיתן של הנמדות שלשה ואם בגן הקורה אינה נחוקה שלשה טפחים מהכתלים, אפרין לבוד'69: (פו) פסולה. דבשעור שלשה לא אפרין 'חבט' (ט) בקורה ולא לבדו: כו (פה) קשרה וכו' נמוך. רוצה לומר, שאם התקנה שבמבוי אינו נמוך (ט) מפתנים נגד הכתלים שעור עשרה טפחים, נחשב פאלי אין למבוי מחיצות, דאין מחיצה פחותה מעשרה: (פט) מנחמים. ובסיפא מצמצמות, דאזלינן לחקרא בכל מקום לענין זה (78). ונשעור מנחמים יותר על מצמצמות הוא (ס) תצי אצבע לאמה'74: (צ) יותר מעשר, דאם הוא (ס) יותר מעשר אין עלי שם פתח ולא מהני לזה לחי וקורה: (צא) מצמצמות. רוצה לומר, שמודרין לכל אמה את הששה טפחים מצמצמות, וכן בסיפא לענין ארץ המבוי דבעין ארבע אמות מן חות, נמי הכי הוא דמודרין טפחיו מנחמים, ואם-כן יחוסף על ארבע אמות שני אצבעות, וכנ"ל: (צב) ארכו ארבע אמות וכו'. דבפתחות משעור זה לא חשובה קמבוי אלא כחצר: (צג) אלא בצורת הפתח. הנה, דאפלו הנה נמוך פחות מעשרה טפחים גם-כן מהני צורת הפתח, וכן בקרה אמות או שלא היה ארכו ארבע אמות. אבל הרבה (ט) אחרונים הסכימו לדינא, דאם היה תלל המבוי נמוך פחות מעשרה טפחים לא מהני צורת הפתח, דאפלו מחיצה לא מהני כל שאינו גבוה עשרה ובל-שבן צורת הפתח בעלמא, אכן אם תלל המבוי היה גבוה עשרה טפחים ורק במקום פתח המבוי היה נמוך מעשרה טפחים, בזה מהני צורת הפתח, והוא שנהי עשוי פדיו, דמנינו שהיו תקנים גבוהין עשרה טפחים (הגר"א) 76. ודע עוד, דאם לא היה ארכו ארבע אמות, דעת (סג) כמה פוסקים דרינו כחצר, ועל-כן נטר גם-כן בפס ארבעה מצד אחד או שני פסין של משהויין משני הצידין, (סד) וכן סתם המסחר בעצמו לקמן בסעיף לב, והמסחר שכתב 'אלא בצורת הפתח' (סה) לאו דוקא קט: (צד) בגבה תללו וכו'. אבל אם גבה תללה של המבוי עד הקורה אינו אלא עשורים מצמצמות, אף-על-פי שהקורה היא למעלה מעשרים, מעשרים אין הכו, ולא שלטא בה עינא, אבל לחי שהוא סמוך לקרקע וסגי בגבה עשרה טפחים, אם-כן מה מדיק מה שהוא גבוה הרבה: (צו) למעטו מעשרים. והוא הדין דכול להשפיל את הקורה גופא ולהניחה בתוך תלל המבוי על יתרות היוצאים

שער הציור

(נב) ואף-על-יב דבקורה טפח אפרין בעלמא 'חבט רמי' אפלי גבוה כמה, שאנו קא דבעין קורה על-גבי מבוי ובנדר מלשלה לא הני חבר (נוספות): (נד) ואפלו אם חפץ למבוי סביב המבוי המחיצות של המבוי גבוהין עשרה טפחים, אך תוך המבוי דהינו קרקעו של המבוי גבוה יותר מרשות הרבים) ועל ידיה אין תוף המחיצה גבוה עשרה'72 [אכן העורר]: (נז) ובמה תחלק לטפחים [בן פסב בעלת שבת]: (נח) הנה פתחתו של המבוי, ולענין תוך המבוי אין נפקא-מינה ביה: (נכ) אפי' העורר והגר"א ונוספת שבת, ודעת המגיד משנה בשם הרשב"א: (נס) הרמב"ם והרשב"א בעבודת הקדש באת ד, וכתבו האלה רבה ונחמות אשר"י (הוכח בהגר"א): (נד) ורמזו הגר"א: (נז) כן מוכח מהגר"א בסעיף לב, וקעין זה פתח המגן אברהם; ובנוסף פחות מעשרה טפחים בודאי לא מהני אפלו כחצר לא מהני הקון זה (פמ"ג).

הלכות שבת סימן שסג

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק פו]
אָמרינן לברד⁶⁹.

69) מדן זה הוכיח בשו"ת רעק"א (מהדויק סי' יב) שאין מצרפים שתי הלכות למשה מסיני יחד כדי להבשיר, אם הוא באופן שאפשר לומר את אחת מהן רק אחר שאומרים את חברתה (וברעת הרין (סוכה ב, א בדפי הר"ף) שאין דנים להבשיר סוכה מדן דופן עקומה' אם אין הרפנות מגיעות לסכך, כיון שנחשב דופן עקומה' רק מכה דין עוד אטיקין. ולכן אם הקורה גבוהה מהכתלים ג' טפחים, שאין לומר בה דין 'לבוד' אלא אחר שאומרים בה דין 'חבוט', אינה כשרה, אבל אם אינה גבוהה ג' טפחים הרי זו כשרה, כיון שאפשר לומר דין 'לבוד' גם בלא להקדים לו דין 'חבוט'.

כיון שמבפנים אין גובה המחיצות י' טפחים אין לחי קורה מתירים אותה. אמנם דעת החזו"א (ארי"ח סי' סה ס"ק נו), שאין לחלק במחיצות המבוי אם הן נעשות על ידי מחיצות או על ידי גידה, אלא כל שהן מחיצות שבכוהן להתיר רשות, נותר המבוי בלחי וקורה. ואת דברי השו"ע שאם המבוי נמוך מ' טפחים פסול, פירש החזו"א שכוונתו באופן שהמבוי מקורה סמוך לפתח ותחת הקירוי אין י' טפחים, שאז אפילו אם המשך המבוי גבוה י' טפחים, אין מועיל בו לחי או קורה. עוד הוסיף (ס"ק סו), שאף אם סמוך לפתח אינו מקורה אבל בתוך ד' אמות סמוך לפתח הוא מקורה, באופן שעל ידי זה מתמעט גובה המבוי מ' טפחים, אינו נותר בלחי או קורה, גם אם אורך המקום הנמוך הוא פחות מ' טפחים. וראה מה שכתבנו בביה"ל להלן סכ"ט ד"ה מבוי.

[משנ"ב ס"ק פט]

דאָזלין לְהַקְרָא בְּכָל מְקוֹם לְעֵינֵי הַשָּׁמַיִם.

73) ואף שדינים אלו הם מדברי סופרים, כתב החוספת שבת (ס"ק ב) שאין אומרים בזה ספק דרבנן לקולא, משום שכל דבר שהראשונים עצמם נסתפקו בו, נחשב הספק לספק מחמת חסרון ידיעה, שאין מקילים בו אף בדברי סופרים, וכדבריו מבואר בשו"ת המבי"ט (ח"א סי' קמג), וראה בשע"צ לקמן סי' שצו ס"ק ג.

[משנ"ב ס"ק שט]

הוא חצי אצבע לאַמְהָא.

74) ושיעור אצבע שמדדים בכל מקום, כתב בביה"ל (סי' תרלג ס"א ד"ה למעלה) שהיא אצבע אגודל של איש בינוני, לא ננס האברים ולא גדול האברים, אלא ממוצע שהגיע לתכלית הגידול והוא בן 35 שנה או יותר, ובשע"צ שם (ס"ק א) הוסיף, שמדדים במקום הרחב שבאגודל, ובספר שיעורין של תורה (בהקדמה) כתב, שלדעת החזו"א רחב אצבע הוא 2.4 ס"מ, ואם כן כשמוסיפים לכל אמה חצי אצבע צריך להוסיף 1.2 ס"מ.

[משנ"ב ס"ק צג]

וְכֵן מְקוֹם פֶּתַח הַמְּבוי הֵיךָ נְמוּךְ מֵעֵשֶׂה⁷⁶.

75) אופן זה כתב החזו"א (ארי"ח סי' סה ס"ק נח), שהוא יתכן רק בשמבוי מקורה סמוך לפתחו ועל ידי הקירוי אין גובהו י' טפחים (וכמו שהבאנו בשמו בשע"צ לעיל ס"ק נט), אבל אם המחיצות שבצדי המבוי סמוך לראשו אינן גבוהות מבפנים י' טפחים, אם מבחוץ הן גבוהות י' טפחים, לכל השיטות אפשר לתקן את המבוי בצורת הפתח, ואם גם מבחוץ אינן גבוהות י' טפחים, אין המבוי נותר על ידי צורת הפתח בראשו, שהרי יש פרוצות בצדדים סמוך לראשו, וראה בחזו"א שם שהאריך בפרטי דין זה.

[משנ"ב ס"ק שס]

כְּהָהָה צוֹנְתֵי הַפֶּתַח, הוּא שְׂעֵה עֲשׂוּי כְּדֵין, הֵטְנֵנוּ שְׂקִיו הַקָּנִים גְּבוּהֵין עֲשֵׂה טַפְחִים [הגר"א⁷⁶].

76) מבואר מדבריו שצורת הפתח גבוהה י' טפחים שעומדת סמוך לרשות שאינה גבוהה י' טפחים כשרה (שהרי המבוי מקורה ויש בחללו פחות מ' טפחים כמבואר בהערה הקודמת), והגרי"א ביאר בן לדעת הרמב"ם (פ"ו מהל' שבת ה"ד), וכתב החזו"א (ארי"ח סי' סה ס"ק נו ו-סו), שלדעת הרמב"ם מועיל אפילו אם המקום הנמוך שבמבוי ארוך יותר מעשר אמות, ואפילו אם הוא יותר ארוך מחלק המבוי שנבנה י' טפחים, אמנם דעת הרשב"א (הובא במניד משנה שם), שאם המבוי נמוך מ' טפחים במשך ג' טפחים סמוך לפתח, **המשך במילואים עמוד 10**

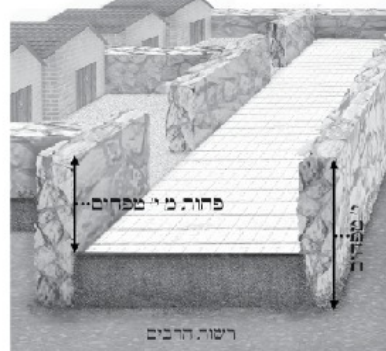
[רמ"א סכ"ו]

פרוש, ציור אָדוּד בַּתְּחֵל מִן הַסִּידוּת.

70) והעיר הערוך השולחן (ס"ח), שלא מצאנו מקור לכך שמיעיל ציור מסיד, אלא צריך דוקא ציורים בולטים. ועוד העיר, שצריך שיהיה הציור דוקא בקורה ולא בכותל. וכתב שהגהה זו בשו"ע אינה מהרמ"א, ובהערות לטונה הלכות (ד"ן נט) כתב, שמדברי השו"ע משמע שצריך שיעשה את הציור על הקורה ממש, אבל ברש"י (עירובין ג, א ד"ה קינ"ג) משמע שמועיל אפילו ציור על הכותל סמוך לקורה.

[שע"צ ס"ק נט]

ואפילו אם חוץ למבוי סביב הפתח של המבוי גבוהין עֲשֵׂה טַפְחִים, אף הוף המבוי הֵטְנֵנוּ קַרְקַעוּ שֶׁל הַמְּבוי גְּבוּהָ יוֹתֵר מֵשְׁוֵחַ הַרְפִּיּוֹס⁷¹.
(71) כוזה

[שע"צ שס]

רְעֵל יִדְוִיָהוּ אֵין הוּף הַמְּחִיצָה גְּבוּהָ עֲשֵׂה⁷².

72) כלומר, אף על פי שיש למבוי מחיצות י' טפחים מבחוץ, מ"מ

מילואים הלכות שבת סימן שסג המשך מעמוד הקודם

[שו"ע שם]

וכן שתי קורות אחת יוצאה מפתל זה ואחת יוצאה מפתל זה⁽⁵⁹⁾.
(59) כזה ו

[משנ"ב ס"ק 70]

כגון שצ"ע ע"ז בצמצע המבוי והג"ח קונה עליו⁽⁶⁰⁾.
(60) כזה ו

[משנ"ב שם]

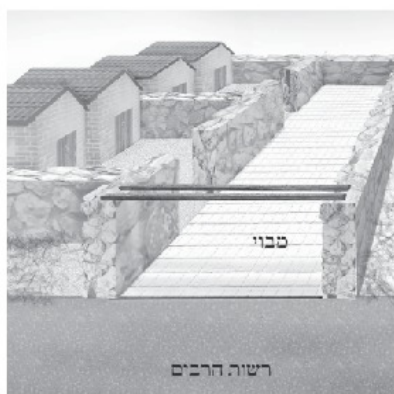
אמרינן לבוד משני רוחות⁽⁶¹⁾.

(61) ואם גם באמצע הקורה יש ריזה וכדי להכשירה צריך לימר ג' לבודים, הסתפק החזו"א (ארי"ח סי' עו ס"ק ה) האם היא כשרה, וכתב, שמ"מ אם עשה קנים קטנים העמידם כל פחות מג' טפחים הרי זה פסול, כיון שצריך שיהיה בהם שיעור אורך של אריזה עומד, אמנם מדברי הרשב"א (עבודת הקודש בית נתיבות ש"א סי' ה) הוכיח, שאין אומרים לבוד ביותר משני מקומות.

[שו"ע סכ"ב]

הג"ח שתי קורות זו בצד זו⁽⁶²⁾.

(62) כזה ו

הלכות שבת סימן שסג המשך מעמוד 444

ויתכן שאפילו בפחות מג' טפחים הרי זה פסול, כיון שצריך שמורך לצורת הפתח יהיה חלל של ד' טפחים בגובה י' טפחים, וסיים שם, שלפי זה אם בנה על הקרקע גדר בגובה ג' או ד' טפחים סמוך לצורת הפתח הרי זה פסול, אלא אם כן הגביה את צורת הפתח י' טפחים מעל לגדר.

[בה"ל ד"ה מחחים]

הג"ח מקום לא מקרי חסך, דק"י מנסת חסרון ודעה [ת"ש 78].

(78) שכתב, שכיון שהוא ספק מחמת חסרון ידיעה, אין להקל בזה, וכמו שנפסק בש"ך (ניד"ב סי' ק"ד ס"ק ד), ודחה שם את דברי האומר שמה שהולכים בזה לחומרא אינו מחמת הספק, אלא שלענין הלכות מידות האמות והטפחים הללו הורו חז"ל להחמיר בכל מקום, וכן בהגהות הרעק"א על השו"ע (בא"ן) הביא ראיות שמה שהולכים לחומרא במידות האמות והטפחים הוא מחמת הספק, ולא משום שכך תיקנו חכמים מעיקר הדין להחמיר.

וכתב שם הרעק"א, שהנפקא מינה בדבר זה הוא לענין מבוי שרחבו ד' טפחים מצומצמים וגובהו י' טפחים מצומצמים ואורכו ד' אמות מצומצמות, לדעת ה"א בשריע להלן (סכ"ח) שכל שאין בו ד' טפחים אינו צריך תיקון, שלפי הצד שדין מרווחות ומצומצמות הוא מחמת שמחמירים מספק, אם כן במבוי כזה יועיל לחי להתירו ממה נפשך, שאם נשער בטפחים מרווחים, אם כן אין צורך כלל לתקנו, שהרי אין ברחבו ד' טפחים, ואם נשער בטפחים מצומצמים, אם כן אורכו וגובהו

ולהלכה הכריע החזו"א (שם סי' ע ס"ק יט) כדעת הרמב"ם, שאפילו אם העמיד מחיצה גבוהה ט' טפחים אצל צורת הפתח מבפנים, אין המחיצה מבטלת את צורת הפתח, ואם העמיד מחיצה כנגד הפתח נשאר חלל ד' טפחים שאין כנגדו מחיצה, הרי זה כשר אפילו אם המחיצה גבוהה עשרה טפחים [חז"ר בו ממה שכתב בס"י סו ס"ק כג שמחיצה כל שהוא מבטלת את צורת הפתח].

ובקונטרס הלכות כלאים וערלה [שנכתב על פי מרן החזו"א] כתב: "וכן לזוהר בצורת הפתח כלאים וערלה [שנכתב על פי מרן החזו"א] כתב: "וכן לזוהר בצורת הפתח כלאים וערלה עשרה טפחים מעל עלי הירק, ואם הרחיק את צורת הפתח ד' טפחים מהירק אינו צריך להגביהה עשרה טפחים מעל הירק, אלא די שתהיה עשרה טפחים מהקרקע, ומסתמכת החזו"א משמע שאפילו בעלים הפחותים מגובה עשרה החמיר להרחיק ד' טפחים מצורת הפתח, ומשמע שחשש לדעת הרשב"א לענין כלאים, וצ"ע.

[משנ"ב ס"ק צד]

אף על פי שהקונה היא למעלה מעשנים, קשה⁽⁷⁷⁾.

(77) ואם מתחילה הניח את הקורה למעלה מכו' ובא להנמיך אותה, כתב

מילואים הלכות שבת סימן שסג המשך מעמוד הקודם

[ביה"ל ד"ה אינו נתן]
כל שאין פתח המבוי יותר ממשך (79)
(79) דבריו אלו שפי תקרה: אינו מתעיל ביותר מעשר אמות. כתב עליהם
החוריא (אריח סי' עט ס"ק א) שהם העתקת דברי הרשב"א שזכר כן.
אבל להלכה אומרים שפי תקרה: אף ביותר מעשר אמות. וכן פסק
השריע לעיל (סי' שסא ס"ב).

כשיעור, ומתעיל בו לחי להתירו, אבל לפי הצד שדין מרווחות
ומצומצמות הוא חקת חז"ל מעיקר הדין, שכל מקום שהוא להורא
השיעור במצומצמות ובמקום שהוא לקולא השיעור במרווחות, אם כן
גם במבוי זה צריך שיהא אורכו ד' אמות מרווחות ונבדלו י' טפחים
מרווחים כדי להתירו בלחי.

הלכות שבת סימן שסג המשך מעמוד רכג

88) ואם יש למבוי שני פתחים, אחד באורכו והאחר ברוחבו, כתב
החוריא (אריח סי' סה ס"ק ג) שצורת המבוי נקבעת לפי הפתח שדרכו
משתמשים יותר.
[שעה"צ ס"ק עו]
וקנה קלשב קלשית הקאון רבי עקיבא איגרי, עין שם 88).
(88) שהקשה, שהרי כדי לעשות צורת הפתח צריך להעמיד קנה מכאן
וקנה מכאן, ואם כן מועיל כבר מדין ב' פסין משהו שמועילים בחצר,
ולמה צריך להוסיף קנה על גביהם למשקוף, ועל זה תירץ המשגיב
שבאופן שהמבוי רחב יותר מעשר אמות אין ב' פסים מתעילים להתירו,
ולכך צריך לעשות בפתחו צורת הפתח.

ואם לבית הפנימי יש פתח אחר לרשות הרבים שלא דרך החצר, ודרך
בני הבית לצאת דרכו, כתבו התוס' (שם) ג' שיטות בדבר: א. שגם
באופן זה אין נחשב שיש בחצר שני בתים הפתוחים לתוכה, בין אם
יש פתח ביניהם שאז הם נחשבים כבית אחד, ובין כשפתוחים זה לזה
על ידי חלונות, ואפילו עירבו ביניהם. ב. שאם יש פתח ביניהם ועירבו
הריהם נחשבים לשני בתים, ואם הם פתוחים זה לזה על ידי חלון,
אינם נחשבים לשני בתים ואפילו עירבו ביניהם. ג. דעת ר"ת, שאפילו
אם הם פתוחים זה לזה על ידי חלון, אם עירבו ביניהם נחשב שיש
בחצר שני בתים.

[משנ"ב ס"ק קיא]
משום דבמבואותינו אין פתחים וצירות פתוחות לתוכן (90).
(90) ואם יש שתי חצרות ולכל חצר פתחים שני בתים, כתב החי אדם
(כלל עא סי' ג) שבעיר וילנא יש בתים וחצרות שפתוחים למבוי, ולכך
יש למבואות שם דין מבוי. מאידך, דעת החוריא (אריח סי' סה ס"ק נב),
וסי' צ ס"ק כג) שבזמנינו אפילו אם הבתים פתוחים לחצר אין לחצר
דיני חצר, כיון שכדי שיהיה לה דין חצר צריך שישתמשו בה
בתשמישי בית כגון בישול אפיה וכביסה כמו בזמן חז"ל, ובזמנינו הרי
אין דרך להשתמש בחצרות לתשמישי דירה, ולכן גם אם חצרות אלו
פתוחות למבוי לא נחשב שהצרות פתוחות לתוכו, ואין המבוי נותר
בלתי וקורה.

עוד מנואר בחוס', שכדי שיחשב שיש במבוי חצרות, צריך שהחצרות
יהיו פתוחות למבוי על ידי פתח ולא די בחלון.
וכתב החוריא (אריח סי' קי ס"ק יט ד"ה הירורף), שבת שיש בו שני
הדמים שכל אחד יש בו ד' על ד' אמות [ואוכלים בכל חדר בפני עצמו],
וחדר אחד פתוח לחצר, והחדר האחר פתוח לחדר הראשון, הריהם
נחשבים כבית אחד ולא כשני בתים, כיון שלחדר הפנימי אין חצר [יש
לעין אם בונתו גם כשיש לחדר הפנימי יציאה אחרת שלא דרך החצר].

[משנ"ב ס"ק קיג]
לכן הנהיגו תמיד לעשות צורת הפתח (91).
(91) ולענין חצר האם גם בה צריך לעשות צורת הפתח מצד המנהג,
כתב השו"ת הלכות (סי' שסד ס"ח) שצריך לעשות צורת הפתח משני
ראשיה, וצ"ח שמקור הדבר הוא בבב"ל לקמן (סי' שסד סי' ד"ה דינו
ו"ה ואם).
[ביה"ל ד"ה ולכל]
וקל קנה אין שחית קאקצע אמות [א"ר בשם עב"ה"ק] (92).
(92) ולא נתבאר ברשב"א מה שיעור החצר. אמנם החוריא (אריח סי'
סה ס"ק יז, וסי' קי ס"ק יט ד"ה הירורף) כתב, שסמוך לכל בית צריך
שתהיה חצר המשמשת אותו כשיעור ד' על ד' אמות, ולא מסתבר
שאם גודל החצר הוא רק ד' על ד' אמות שיהא די בכך לשני
בתים, וכמו שמשמע בגמרא (ב"ב יא, א). וסיים, שדבר זה אינו
מוכרע.

[משנ"ב ס"ק קיז]
אפילו משה"ק (87)
ומבוי שהוא רחב סמוך לפתחו ואחר כך הוא מתקצר לפחות מר'
אמות, באופן שאם נדון על המקום שסמוך לפתחו שערדין לא נתקצר
יהיה רחבו יותר על אורכו, ואם נדון על כל אורך המבוי יחד יהיה
אורכו יותר על רוחבו, כתב החוריא (אריח סי' סה ס"ק עא) שכל המבוי
נדון כאחד, ונחשב שאורכו יותר על רוחבו.
ואם היו כותלי המבוי נמוכים, וחקק בד' אמות הסמוכות לפתח המבוי
על פני כל רוחבו כדי להגביהו ל' טפחים, ורוחבו הוא יותר מר'
אמות, אם שאר המבוי גבוה מ' טפחים, הריהו מצטרף לדין אורכו
יותר על רוחבו, אף על פי שאין הקרקע של ב' החלקים בגובה שווה,
אבל אם שאר המבוי נמוך מ' טפחים והוא כשר רק מדין הורי רשות
היחיד, הסתפק שם אם יש לצרפו לשיעור אורכו יותר על רוחבו.
עוד הוסיף לענין חקק, שאין צריך שיהיו בתים וחצרות פתוחים למקום
שחקק, אלא אפילו אם הם פתוחים לשאר המבוי מתעיל, אם מקום זה
אינו נמוך מ' טפחים.

[משנ"ב ס"ק קיח]
ואפ"ו מקרי דרך קניסתו למבוי, ומה שאינו דרך קניסתו מקרי
רחב (88).

[משנ"ב ס"ק קיח]
ואפ"ו מקרי דרך קניסתו למבוי, ומה שאינו דרך קניסתו מקרי
רחב (88).

